

ali zaradi mene celo kot »teoretično pomemben«, na moji osebni biti, tipični biti slovenskega književnika, in na njeni moralni sumljivosti, kot sem že nekje poudaril, ničesar bistveno ne spremeni.

Kaj sledi iz tega za »navadnega Slovenca«, za mojega nostalgичnega adresata? V prvi vrsti si mora zapomniti: kar se tiče njegove narodnostne osvoboditve, od nas, slovenskih elitnežev, v nobenem primeru ne sme pričakovati resnično dosledne (tj. več kot samo »načelno« navdušene ali pa taktično-politikantske ter nezavedno preračunljive) podpore; program polinacionalizma bo moral tudi v prihodnje, tako kot že doslej, uresničevati na svojo roko in sam, pri tem pa si bomo po objektivni logiki stvari, ne glede na našo subjektivno voljo, nasprotniki, ne pa prijatelji.

Mao Ce-tung

Deset pesmi

Vse tako kaže, da imajo pesniki težave, tudi če so slavne politične osebnosti. Te Mao Ce-tungove pesmi sem po posredovanju Petra Levca, ki jih je nekje odkril, prevedel in štiri izmed njih tiskal v »Naših razgledih« že leta 1958. Natis še preostalih pa zaradi takratne politične zaostritve ni bil več mogoč. A pregovor pravi: »Bolje pozno kot nikoli«.

Mao Ce-tung je začel pisati pesmi že kot otrok in jih ni prenehal vse do sedanje pozne starosti. Imel je že pripravljeno zbirko »O vetru in pesku« (kakih 70 naslovov), vendar je ni nikoli izdal, ker je bila njena vsebina po njegovem mnenju za politika preveč osebne narave. Šele leta 1957 je objavil 18 pesmi s témami o revoluciji in poveljni graditvi. Do danes je tem pesmim dodal približno še enkrat toliko besedil.

Pričujoči prevodi so narejeni po ruskih prepisnitvah, ki sta jih oskrbela Golubev in Basmanov v Pekingu; za primerjavo pa so mi služili še dobesečni angleški, francoski in romunski prevodi, tako da je vsebina dovolj točna. Oblika pa je seveda prilagojena našemu jeziku, saj je stara kitajska poetika, ki jo Mao Ce-tung dosledno uporablja, povsem drugačna, ker temelji na

številu znakov, melodiki in strogo določenem redu v vrsticah. Vendar pa ima z našo poezijo tudi marsikaj skupnega: stalno rimo in razdelitev na enake kitice (oblika »ši« — na primer »Veliki pohod«) ali pa svobodno rimo in razdelitev na kitice s poljubnim številom vrstic (oblika »ci« — na primer »Sneg«). V slovenskem prevodu ustrezata enemu kitajskemu znaku približno dva zloga; pesem »Veliki pohod« ima na primer v izvirniku 56 znakov v osmih vrsticah in dveh kiticah, njen prevod pa 128 zlogov v 16 verzih in štirih kiticah.

J. M.

HUANHELÒU
(Stolp rumenega žerjava)

Sever Kitajske in jug
cesta železna seka.
Jang-ce, brezkončna reka,
gloje v daljave devet svojih strug.
Žolti lesk njenih vodá
vpijata dež in meglà.
Sivo brezbrežnost širjav
vklepata Kačji in Želvji hrib.
Kdo bi ta hip mi povedati znal,
kam je odlêtel rumeni žerjav?

S stolpa visokega v motno globino
pesnik popotni strmim na vodó,
v čašo iz vrča natakam si vino,
v dar ga poklanjam vodám, ki tekó.
O, naj le Jang-ce v daljave odteka!
Polno srce je, kot polna narasla je reka!

ČANGŠA

V hladni jeseni samotni
negibno stojim in strmim
v deroči Sjang-cjân, ki lahkoten
hiti in brezmejnost vodá
na sever odnaša vzdolž skalnih
obronkov Oranžnih gorá.

Očaran strmim:
s škrlatom lebdečim
obliti so gorski vrhovi,
rdeči gozdovi
preprezajo oble pológe,
po reki narasli
se bliskajo sinji valovi
in stótime ladjic bori se
s tokovi.

V neskončno globino neba
se orel je vzpel
in riba do dna
je presékala vzburkane vóde.
Na nebu brezmadežnem vse kopni:
Svobode! Svobode!

Prostranstvo brez mej
mi dušo uporniško para.
O, Zemlja, nesmrtna, prastara,
povej mi, razkrij,
kaj v boju med kopnim in morjem
premoč dodeli?

Prav tu svoje dni
s prijatelji sam sem živél,
vesel in ves tak kot oní.
Zdaj v mislih razpletam
ta leta razvneta . . .

Bili smo še mladi,
a vendar smo sanjali smelo
o tem, kar nam burno
je v dušah kipelo.
O mnogem sodili,
o mnogem pisali,
velike načrte
na skrivnem kovali.
In zroč na goré,
na rečne doline,
smo v željno srce
si slikali tek zgodovine.
In pljunka nevredni v predstavi so naši
bili velikaši . . .

Bi mogel pozabiti kdaj,
kako je z lahkotnostjo ptic
presekal naš čoln tedaj
grozeče šumeče valovje
brzic?

1927. leta

NOVO LETO   Ninhuà je ostal za prelazom,
 Cinljú in Gujhuà smo prešli.
 Po ozki stezi
     čez gorsko strmino,
 po spolzkem lišaju,
     skoz gozd neprehodni —
 kam grêmo skoz molk in divjino?

V dolino k podnožju Ujšána!
 S pologa na pôlog,
     vse niže v nižave.
 Rdeče
     nad nami vihrajo zastave!

Leta 1928

LJUPANŠAN   Glej, tam med bledimi oblaki
 z vreščečim krikom gos na jug leti.
 Nad dvajset tisoč li smo že prešli,
 vendàr ljudje porečejo »junaki«
 le tistim, ki uzro Kitajski zid.

Bel, šiljast vrh iz Ljupanšána vstaja,
 zapadnik se v zastave nam zaganja...
 Z vrvmi v rokàh Rdeča vojska sanja,
 kako zvezála sivega bo zmaja.

Leta 1935

VELIKI POHOD   Rdeča vojska ne boji
 pohoda se in ne preprek.
 Številne gore smo prešli
 in brez števila divjih rek.

Vu Ljanga šiljasti greben
 kipi in pada kakor val.
 Visoko vzpenja se Vu Men,
 goré pod njim so kupčki skal.

Valovi Cinše vro na dnu
soteske, v kotlu vročih sten.
Ledeno mrzel je vsak člen
verig na mostu čez Tatú.

Še zadnjih tisoč li hodà
po svežem snegu čez Minšán.
Pohod brezkončni je končan.
Rdeča vojska se smehlja.

Leta 1935

KVENLUNG Brezmejnost neba parajoč
z vrhovi v višine kipiš
in zviška prezirno strmiš
na radost človeško in moč.
Kvenlung, ti stoglavi zmaj,
ves v bele snegove odet,
tvoj hladni dih vklepa sedaj
ves svet pod teboj v mraz in led.
A kadar otaja se sneg,
slepeče iskré se vodé
in divja vodovja rek
iz strug se besneče valé,
pehaje ljudi slednji hip
med beganje želv in rib.
O, kaj si dobrote in zla,
Kvenlung! že spočel za ljudi
od davnih, pradavnih dni?
Le kdo naj odgovor mi da?

Poslušaj, Kvenlung in me čuj:
nikar se nad vse ne dviguj!
Čemù ti brezmejnost snega?
Čemù ti tvoj vzpon do neba?
O, če bi potegnil lahkó
iz nožnice pravljíčni meč,
na troje razsekal, Kvenlung,
bi tvoje ogromno telo.

En del, tvojo prvo tretjino,
evropskim deželam bi dal,
en del, tvojo drugo tretjino,

Ameriki v dar bi poslal,
 le zadnja tretjina na veke
 dočila kitajske bi reke.
 Tako bi za vsèlej med nas
 človeška spokojnost prišla,
 tako bi vsi kraji sveta
 delili vročino in mráz.

Leta 1935

SNEG Pred mano leži
 sever kitajske dežele.
 Na stótime, tisoče li
 vsenaokoli vkovano je v led,
 vsenaokoli, ves svet
 so snežinke zamêle.

Ob Velikem zidu razgrinja,
 na to in na ono stran,
 se bela, brezkončna ravan
 in v metežu belem izginja.
 V belini je skrit Hoanghó,
 ni čuti šumenja valov,
 povirje njegovo in tek
 prekrila sta led in sneg.

Kot kača srebrna se vije
 veriga srebrnih gorá
 in hribi ogromni, kot sloni iz voska,
 kipijo v nebesno prostranstvo,
 kot da bi na boj izzivali
 božanstvo neba.

A glej, že je sonce vzšlo
 in v zarji je svet zažarél
 kot praznja obleka mladenke
 ves rožnat, škrlaten in bel.

In polno občudovanja
 srce se v to bajno lepoto zasanja.
 Pred reko le-to, pred to goro sneženo
 junak je od nekdaj upogibal koleno!

Ši-huán in U-dí
 sta poznala vojaške stvari,
 bila pa sta slepa oba
 za sinjino neba.
 Tán Taj-cun
 ni bil večč zanesenih besed;
 vse prej kot poet
 je bil véliki kralj dinastije Cun.
 Džingis-kana sam bog
 je izbral za vladarja sveta,
 a znal je le to, kako lok
 sestrelil orla z neba.

Doba vseh teh
 je za zmerom prešla.

A kje so oní,
 ki njih borba je polna svetlih besed?
 Vidim današnji svet,
 vidim nove ljudi.

Leta 1945

PLAVANJE ČEZ
 JANGCEKJANG

Z vodó iz Čangše sem lahkó
 gasil si žejo še nedavno.
 Zdaj jem že ribe, ki po njih je slavno
 srce hupejskih mest Vu Čang.
 Velika si, o, reka Jangcekjang!
 V vodovju tvojem plavam brez strahu,
 s pogledom bistrim bi obsegel rad
 nebo nad kneževino Ču.

Kaj mar mi, če besné valovi,
 kaj mar, če sikajo vetrovi —
 sproščenost blaga me navdaja,
 kot da bi v vrtu se sprehajal,
 srce prostranstvo mi dojema,
 brezmejnost dušo mi prevzema.

V valove šumne reke zroč,
 Konfucij je dejal nekoč:
 »Kar je prešlo, se več ne vrne,
 kot reke tek se ne obrne!«

Nemirni veter slednji hip
v napeta jadra se zaganja
in Kačji hrib in Želvji hrib
se zreta v molku mirovanja,
a misel mi privede slik
bodočih časov sanja.

Železen most nad besno reko
čez brezno se razpne nekoč
in svet pozabil bo, da moč
bogov zgradila je prepreko.
Jezovi kameniti vzpno
se iz vodovja Jangcekjanga
in snegu iz gorá Vu Šanga
prastaro pot v morjé zapro,
a v skalnih kotlih sred planin
bo mnogo jezerskih gladin.

In če še živa gorska je boginja,
živi naj dalje in strmi ves čas,
kako na svetu tem se vse spreminja,
kako dežela menja svoj obraz.

Leto 1956

VASICE Lilasto, modro, zeleno,
črno, rdeče, rumeno ...
Kdo po vrhovih pleše
s pisano svilo v rokàh?
Zarja večerna utrinja
se po nevihti vihravi
in za planino planina
vstaja v daljavi.

Tukaj je svoje dni
divje besnel spopad,
stena še hrani sledí
bomb in topovskih granat ...
Zdaj pa poglej jo! V brokat
pisani nežno zavita
gora bohotno cvetè.
Glej jo — kaj ni čudovita?

BEJDAJHÉ Dež nad Jujanom prši neprestano,
sivi valovi k oblakom kipé,
za Cinvandájem kot soho izrezljano
ribiško barko dviguje morjé.

Barka, hiteča v brezkončno obzorje,
kam te poneslo kipeče bo morje?

Mnogo dejanj so prekrili vekovi...
V Ceši z vojskami odšel je na vzhod
cesar U-dí po prav istih valovih —
stih moj v tem hipu oživlja pohod...

Veter jesenski... Prav takšen je veter,
a vse drugače sedaj je na svetu.

Leta 1956

Prevedel Janez Menart

Huanhelou — ime starodavnega stolpa na bregu Jangcekjanga, kamor je po ljudskem izročilu prilétal sveti puščavnik Fej Van-huaj.

Čangša — ime mesta.

Novo leto — Ninhua, Cinglju, Gajhua so imena zapadnih goratih okrajev v pokrajini Funcjan. Ujšan — ime gorovja, kjer so bile nastanjene revolucionarne pre-skrbovalne baze.

Ljupanšan — ime pogorja.

Veliki pohod — Pesem je pričevanje o tako imenovanem »velikem« ali tudi »dolgem pohodu« kitajske rdeče vojske, ki se je umaknila deset tisoč kilometrov (seveda z ovinki) proti severu, kjer se je reorganizirala in pripravila za poznejši zmagoslavni pohod. — Vu Ljang, Vu Men in Minšan so imena gora, ki jih je prešla; Cinša in Tatu pa imeni rek. Čez zadnjo je vojska prišla tako, da so prostovoljci (medtem ko so jih z nasprotnega brega klatili s strojnicami v sto metrov globoko sotesko reke Tatu) lezli drug za drugim po verigah visečega mostu (deske so bile porbane z njega) v hudem mrazu, preprijemajoč se z rokami viseč nad prepadom in se slednjič le prebili na drugi breg, čez kakih sto metrov široko sotesko. — »Li« je dolžinska mera, 576 m.

Sneg — Ši-huan je bil cesar okoli 250 pred našim štetjem; U-di okoli 100 pr. n. š.; Tan Taj-cun okoli 650 po n. š.; »véliki kralj dinastije Cun« pa je ime za cesarja Sun Taj-cuja, ki je vladal okoli 970 po n. š.

Bejdajhe — Jujan je staro ime obmorske pokrajine, Bejdajhe in Cinvandao pa imeni manjših pristanišč.